

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 21
The Central Elections Committee for the 21st Knesset

Justice Hanan Melcer
Deputy President of the Supreme Court
Chairman of the Central Elections
Committee

القاضي حنان ملتسر
نائب رئيس المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט חנן מלצר
המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ה"ש 15/21

- המבקשים:
1. רשימת המועמדים "איחוד מפלגות הימין – הבית היהודי – האיחוד הלאומי – עוצמה יהודית"
 2. מפלגת "חזית לאומית יהודית"
 3. עו"ד איתמר בן-גביר
 4. יצחק שמעון וסרלאוף

נגד

- המשיבים:
1. הבית היהודי מיסודה של מפלגת המפד"ל – המפלגה הדתית לאומית המזרחי הפועל המזרחי באץ ישראל
 2. האיחוד הלאומי - תקומה
 3. הרב פרץ רפאל מטעם מפלגת הבית היהודי
 4. סמוטריץ' בצלאל יואל מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 5. יוגב מרדכי מטעם מפלגת הבית היהודי
 6. סופר אופיר מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 7. סלמן עידית מטעם מפלגת הבית היהודי
 8. סטרוק אורית מלכה מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 9. כהן יוסי מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 10. בן ציון דוד נחום מטעם מפלגת הבית היהודי
 11. אליהו עמיחי מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 12. זוהר יהושע שלמה מטעם מפלגת הבית היהודי
 13. זרביב נעמה מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 14. אברגיל מרים חנית מטעם מפלגת הבית היהודי
 15. מיחס פנחס יעקב מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 16. דובוב יונתן מטעם מפלגת הבית היהודי
 17. פרץ משה מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
 18. אסעד אייל מטעם מפלגת הבית היהודי
 19. רפפורט יודקובסקי אורלי מטעם מפלגת הבית היהודי
 20. הררי הושעיה יפת מטעם מפלגת האיחוד הלאומי

עמוד 1 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

21. צדוק ארז מטעם מפלגת הבית היהודי
22. מגנזי אחי מטעם מפלגת הבית היהודי
23. סולר יעקב מטעם מפלגת הבית היהודי
24. פרצ'יק שמעון מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
25. דרור אילנה מטעם מפלגת הבית היהודי
26. גליץ צבי אריה הנרי מטעם מפלגת הבית היהודי
27. רייטר אוריה אביבה מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
28. בן-ישר בן-דוד יעל מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
29. קארו יותם מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
30. מרציאנו חיים מטעם מפלגת הבית היהודי
31. פרקש ניצהבלומה מטעם מפלגת הבית היהודי
32. אביקר דוד ישראל מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
33. שטימלר שלום מטעם מפלגת הבית היהודי
34. סעד יעל מטעם מפלגת הבית היהודי
35. טוביאנה יואל יוסף שמעון מטעם מפלגת האיחוד הלאומי
36. מאירוביץ' שמואל אריה מטעם מפלגת הבית היהודי
37. קלוגמן גבריאל מטעם מפלגת הבית היהודי
38. גור-אריה האובנשטוק ראובן מטעם מפלגת הבית היהודי
39. רבינוביץ' יואלה מטעם מפלגת הבית היהודי
40. שמעוני בת-שבע מטעם מפלגת הבית היהודי
41. חגי'גי יגאל משה מטעם מפלגת הבית היהודי
42. לוזון מאיר מטעם מפלגת הבית היהודי
43. כהן משה מטעם מפלגת הבית היהודי
44. גז שגיא מטעם מפלגת הבית היהודי
45. הכהן אלישיב מטעם מפלגת הבית היהודי
46. לבובי צביה מטעם מפלגת הבית היהודי
47. סלומינסקי ניסן מטעם מפלגת הבית היהודי
48. היועץ המשפט לממשלה

בקשות לשינוי ברשימת המועמדים לכנסת ה-21 שהוגשה מטעם המבקשת
2 והמשיבות 1-2

תאריך הישיבה : י"ד באדר ב' התשע"ט (21.03.3019)

בשם המבקשים : עו"ד איתמר בן-גביר

בשם המשיבה 1 : חה"כ בצלאל סמוטריץ'; הרב רפי פרץ

בשם היועץ המשפטי לממשלה : עו"ד רועי שויקה

החלטה

עמוד 2 מתוך 10

1. מונחת בפניי בקשה של באי-כוח רשימת המועמדים: "איחוד מפלגות הימין – הבית היהודי – האיחוד הלאומי – עוצמה יהודית" (להלן: רשימת המועמדים), ובקשה של: מפלגת "חזית יהודית לאומית" (להלן: המפלגה), עו"ד איתמר בן-גביר (להלן: בן-גביר) ומר יצחק שמעון וסרלאוף (להלן: וסרלאוף).

הערה: רשימת המועמדים, המפלגה, בן-גביר ו-וסרלאוף יקראו להלן ביחד: המבקשים.

כל המבקשים חפצים לערוך שינויים בסדר המועמדים ברשימת המועמדים, כך שבן-גביר וסרלאוף ידורגו במקומות החמישי והשמיני (בהתאמה), חלף המקומות 8 ו-40, בהם הם שובצו בעת הגשת רשימת המועמדים (או למעשה חלף המקומות 7 ו-39, שהם נמצאים בהם כיום).

2. לאחר עיון בבקשות, בעמדת היועץ המשפטי לממשלה (להלן: היועמ"ש), ושמיעת טענות באי-כוח הצדדים בדיון שהתקיים בפניי בעל-פה בתאריך 21.03.2019, חוששני שאין בידי להיעתר להן, שכן לא איתרתי כל מקור סמכות בדין המקנה לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת (להלן ועדת הבחירות, או הוועדה), או לעומד בראשה (הח"מ) – לערוך שינויים ברשימות המועמדים לאחר שאלה הוגשו ואושרו כדין.

אביא עתה נימוקי לתוצאה זו, אך ראשית אסקור את הנתונים הרלבנטיים למכלול.

רקע עובדתי והשתלשלות ההליך

3. בתאריך 21.02.2019 הגישו המפלגות: "הבית היהודי, מיסודה של המפד"ל – המפלגה הדתית לאומית המזרחי הפועל המזרחי בארץ ישראל", "האיחוד הלאומי – תקומה" ו-"חזית יהודית לאומית" **רשימת מועמדים משותפת**, כהגדרתה בסעיף 57(ב) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות) – לבחירות לכנסת ה-21.

4. ברשימת המועמדים שובצו נציגי מפלגת חזית יהודית לאומית, ד"ר מיכאל בן-ארי (להלן: בן-ארי), בן-גביר ו-וסרלאוף, במקומות החמישי, השמיני והארבעים, בהתאמה – זאת לפי הסכם בין המפלגות השותפות ברשימת המועמדים מתאריך 21.02.2019, שנמסר לוועדה עם הגשת רשימת המועמדים, בהתאם לסעיף 59(2) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (ההסכם אף פורסם באתר האינטרנט של הוועדה, בהתאם להחלטתי בנושא מתאריך 26.02.2019).

5. בחלוף מספר ימים הוגשו לוועדת הבחירות שלוש התנגדויות, שביקשו לקבוע כי בן-ארי ובן-גביר מנועים מלהתמודד בבחירות לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת וסעיף 63א לחוק הבחירות. התנגדויות אלו נדחו בהחלטת ועדת הבחירות מתאריך 06.03.2019 (פ"מ 5/21, 6/21, 9/21 המרכז הרפורמי לדת ומדינה נ' ד"ר בן-ארי).

6. בהתאם לסעיף 63 לחוק הבחירות, אישרה ועדת הבחירות את רשימות המועמדים בתאריך 10.03.2019, ביום ה-30 שלפני יום הבחירות.
7. ערעור על החלטת ועדת הבחירות הנ"ל, ככל שמדובר במבקשים, הוגש לבית המשפט העליון, אשר החליט, בתאריך 17.03.2019, לקבל את הערעור באופן חלקי, וקבע כי בן-ארי מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-21 על יסוד סעיף 7א(א)(2) לחוק-יסוד: הכנסת, ודחה את הערעור ככל שהוא נוגע לבן-גביר (ע"ב 1866/19 פריג' נ' בן-ארי (17.03.2019)).
8. נוכח פסק דינו של בית המשפט העליון, ובהתאם לסעיף 63א(ג) לחוק הבחירות, מחקה ועדת הבחירות את שמו של בן-ארי מרשימת המועמדים.
9. בתאריך 18.03.2019, התקבל במזכירות ועדת הבחירות מכתבם של חה"כ סמוטריץ' והרב פרץ, באי-כוח רשימת המועמדים. במכתב הם ביקשו לתקן את רשימת המועמדים, כך שבמקום החמישי ברשימת המועמדים, יבוא בן-גביר חלף בן-ארי שנמחק, ובמקומו של בן-גביר יבוא וסרלאוף – במקום השמיני. יצויין כי במכתב צוין כי כל המתמודדים ברשימת המועמדים מסכימים לבקשה.
10. בתאריך 19.03.2019 הגיעה לוועדה בקשה דומה מטעמם של: מפלגת חזית יהודית לאומית, בן-גביר ו-וסרלאוף, שעתרו לשינוי סדר המועמדים ברשימת המועמדים כאמור, כאשר בבקשה צוינו כמשיבים כל המועמדים ברשימת המועמדים, ונטען כי הבקשה מוגשת בהסכמתם. כן צורף כמשיב היועמ"ש.
11. עם קבלת הבקשות ביקשתי את עמדת היועמ"ש, ולאחר קבלתה, בתאריך 20.03.2019, ונוכח בקשת בן-גביר להשמיע טענותיו גם בעל-פה, הוריתי על קיום דיון בפניי, שהתקיים למחרת, בתאריך 21.03.2019.
12. לאחר שסקרתי את הרקע העובדתי והשתלשלות ההליך שבפניי, אעבור לסקירת המסד הנורמטיבי.
- הרקע הנורמטיבי
13. הרקע הנורמטיבי פורט בהרחבה בהחלטתי ב-ה"ש 12/21 בן-סעדון נ' הליכוד (10.03.2019) ובפסק הדין ב-בג"ץ 1814/19 בן-סעדון נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (19.03.2019) (להלן: בג"ץ בן-סעדון), ולכן אביאו כאן רק בקיצור נמרץ.
14. רשימות המועמדים מוגשות לוועדת הבחירות בהתאם לסעיף 57 לחוק הבחירות. סעיף קטן 57(ט) לחוק הבחירות מורה כדלקמן:

"ברשימת מועמדים המוגשת לוועדה המרכזית לפי סעיף זה לא יופיע כל שינוי כמפורט להלן: **החלפת מועמד פלוני במועמד אחר**, מחיקה או הוספה של שם מועמד, **שינוי סדר רישומו של מועמד ברשימה או שינוי המספר הסידורי של שם המועמד**" (ההדגשות שלי – ח"מ).

15. סעיפים 62 ו-62א לחוק הבחירות קובעים כיצד יתוקנו ליקויים ברשימת מועמדים. סעיף 62א קובע במפורש כי ליקוי כאמור בסעיף 57(ט) לחוק הבחירות, שהוא: "**החלפת מועמד פלוני במועמד אחר**, מחיקה או הוספה של שם מועמד, **שינוי סדר רישומו של מועמד ברשימה או שינוי המספר הסידורי של שם המועמד**" – הוא ליקוי שאיננו ניתן לתיקון כלל.

16. סעיף 63א לחוק הבחירות קובע כיצד תטפל הוועדה בבקשה לקבוע כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת על יסוד עילה מהעילות המפורטות בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת. סעיף 63א(ג) לחוק הבחירות מורה במפורש כי אם אישר בית המשפט העליון את החלטת ועדת הבחירות שקבעה כי מועמד מנוע כאמור – **תמחק** אותו הוועדה מרשימת המועמדים הכוללת את שמו.

טענות הצדדים

17. נוכח סד הזמנים שבו אנו נתונים – טענות הצדדים יובאו במסגרת פרק הדיון וההכרעה שלהלן (בהתאמה לכל טענה).

דיון והכרעה

18. לאחר שבחנתי את הבקשות ואת עמדת היועמ"ש ביחס אליהן, ושמעתי את טענות באי-כוח המבקשים בדיון שהתקיים בפניי (כאשר חה"כ סמוטריץ' והרב פרץ לא הופיעו לדיון והסתפקו בפנייתם שבכתב לוועדה), מצאתי שאין בידי לקבל את הבקשות, שכן לא מצאתי כי יש מקור סמכות בדין בידי ועדת הבחירות, או בידי, כדי להתערב בסדר המועמדים ברשימת המועמדים שהוגשה, למעט מחיקת מועמדים שאינם כשירים, או מנועים להתמודד, או מחיקת מועמדים, אשר התפטרו מחברותם ברשימה (על פי סעיף 87 לחוק הבחירות), והכל בהתאם להוראות חוק-יסוד: הכנסת וחוק הבחירות.

יצוין, כי החלטתי זו איננה נוגעת לטעמים הענייניים הכלולים בבקשות, אלא מתמקדת **בסמכות** להיענות לבקשות. אעיר עוד כי ככל שהייתי מוצא מקור סמכות לוועדת הבחירות, או לי כיושב-ראש של הוועדה, להידרש לנושא, הייתי מביא את ההכרעה בבקשה גופה בפני מליאת ועדת הבחירות. עם זאת, לאחר שמצאתי שהבקשות אינן חוצות **בדין הקיים** אפילו את הפרוזודור – אין מקום להביאן בפני מליאת הוועדה.

עמוד 5 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015

טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

אבהיר הדברים מיד לפי סדרם, ראשון-ראשון ואחרון-אחרון.

19. עקרון יסוד בדיני המינהל הציבורי הוא כי "רשות מינהלית אין לה סמכות אלא אותה סמכות שהוענקה לה לפי חוק" (יצחק זמיר, הסמכות המינהלית, 73 (מהדורה שניה, 2010)). עקרון זה חל על כל רשות מינהלית, לרבות ועדת הבחירות, בתפקידיה המינהליים, או המעין-שיפוטיים.

20. בבג"ץ בן-סעדון בחן בית המשפט העליון, **רק לפני מספר ימים**, את גדר סמכותה של ועדת הבחירות לערוך תיקונים בסדר המועמדים ברשימת מועמדים שהוגשה. חברי, השופט נ' סולברג קבע, בהקשר זה בשם ההרכב, בין היתר, כך:

"הגשת רשימה לוועדת הבחירות כמוה כ'נעילת שער'. עם הגשת הרשימה לוועדת הבחירות 'נסתם הגולל' על הרהורים, תיקונים, ושינויים. סעיף 57(ט2) לחוק הבחירות משמיענו, כי הרשימה המוגשת לוועדת הבחירות צריכה להיות 'סופית', בהירה ונהירה; ללא שינויים, בלא תיקונים. הוגשה הרשימה עם שינויים ותיקונים – יהא זה ליקוי שיביא לפסילתה, ליקוי שאינו ניתן לריפוי (ראו סעיף 62א(3) לחוק הבחירות). הגבלת היכולת לשנות ולתקן, מבוססת על הצורך בוודאות, בתקינות ובטוהר הליך הבחירות.

[...]

" יוצא אפוא, כי משהוגשה רשימת המועמדים לוועדת הבחירות, אין לשנותה 'כי פנה יום'.

[...]

צודקים ב"כ המשיבים בטענתם על כך שמהוראות סעיף 62א ביחד עם סעיף 57(ט2) לחוק הבחירות עולה, כי בחלוף המועד להגשת הרשימות לוועדת הבחירות המרכזית, שוב אין לאפשר למפלגה לעשות שינויים – דוגמת השינוי המבוקש כאן – ברשימת המועמדים. משאלו הם פני הדברים, הרי שרשימת הליכוד נותרת כבראשונה. הסדר נשמר. ראשון – ראשון; אחרון – אחרון. מפלגת הליכוד אינה מוסמכת עוד לערוך שינויים ברשימה, לבטח לא ועדת הבחירות. את אשר נכתב ברשימה שהוגשה – אין להשיב".

21. בית המשפט, בהכרעתו בעניין בג"ץ בן-סעדון, צעד בעקבות פסיקה עקבית של בית המשפט העליון בנדון דידן. כך למשל, ב-ע"א 10596/02 נס נ' הליכוד (01.01.2003), קבע הנשיא א' ברק כדלקמן:

עמוד 6 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

"משעה שהוגשה רשימת המועמדים לוועדת הבחירות המרכזית במועד הקבוע לכך בחוק, אין לאפשר עוד – במצב החוקי הקיים – לשנות את הרכב הרשימה על פי החלטותיה של המפלגה. פרשנות אחרת של סמכויות ועדת הבחירות המרכזית – כפי שמציעות המערערות – היתה מגשימה אולי את צורכי המפלגה על מוסדותיה, אך לא היתה נותנת משקל ראוי לחשיבות הכללים שבחוק הבחירות לעניין המועדים שנקבעו, תקינות הבחירות והשוויון" (וראו גם: (בג"ץ 686/78 אבן נ' פקיד הבחירות לפתח-תקוה, פ"ד לב(3) 584, 587 (1978); בג"ץ 5354/93 חימוביץ' נ' פקיד הבחירות למועצת עיריית רמת גן (12.10.1993)).

22. המבקשים טענו כי פסילתו של מועמד מרשימת מועמדים על יסוד עילה מהעילות שבסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת היא תקדימית, וכי המחוקק לא עסק בסיטואציה לפיה בית המשפט העליון מקבל ערעור על החלטת הוועדה, וקובע כי מועמד מנוע מהתמודדות כאמור. לכן, לשיטת המבקשים, מדובר בלקונה בחוק הבחירות, שיש להשלימה על דרך של פרשנות, בהתאם לתכליותיו של חוק הבחירות.

טענה זו אין בידי לקבל. המחוקק קבע במפורש את תוצאותיה של ההחלטה לפיה נקבע כי מועמד מנוע מלהתמודד. סעיף 63א לחוק הבחירות קובע כך:

"(ב) החליטה הוועדה המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, תודיע על כך למועמד ותעביר מיד את החלטתה ונימוקיה לאישור בית המשפט העליון.

(ג) אישר בית המשפט העליון את ההחלטה, **תמחק הוועדה המרכזית את שמו של המועמד מרשימת המועמדים.**

(ד) דחתה הוועדה המרכזית את הבקשה לפי סעיף קטן (א), יחולו הוראות סעיף 64(א1) בשינויים המחויבים;

(ה) בהליך של אישור החלטת הוועדה המרכזית לפי סעיף קטן (ב) או בערעור על החלטת הוועדה המרכזית לפי סעיף קטן (ד) ידון בית המשפט העליון בתשעה שופטים או במספר בלתי זוגי גדול יותר, כפי שיורה נשיא בית המשפט העליון, ופסק דינו יהיה סופי; פסק הדין יימסר לוועדה המרכזית לא יאוחר מהיום ה-23 שלפני יום הבחירות.

(ההדגשות השונות שלי – ח"מ)".

הנה כי כן, כאשר ועדת הבחירות הורתה כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, ובית המשפט העליון אישר את ההחלטה, המחוקק קבע כי על הוועדה **למחוק**

את שמו של המועמד מרשימת המועמדים – הא ותו לאו. מכאן יש להסיק כי אילו המחוקק היה חפץ להורות כי במקרה שכזה ייערכו שינויים נוספים ברשימת המועמדים, הוא היה קובע זאת במפורש.

23. בית המשפט העליון בדונו בערעורי הבחירות, נשואי הבקשות שבכאן – הוא קבע, למעשה, שהחלטת ועדת הבחירות לפיה בן-ארי איננו מנוע מלהשתתף בבחירות – דינה להתבטל, ונתן החלטה אחרת במקומה (השוו: סעיף 18 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981; דפנה ברק-ארז, משפט מינהלי – משפט מינהלי דיוני, 414 (כרך ד', 2016)). לפיכך משניתנה החלטה זו (ראו גם את תמצית נימוקי ההחלטות ב-א"ב 1806/19, ע"ב 1866/19, ע"ב 1867/19, ע"ב 1876/19 (מתאריך 21.03.2019)) – רואים אותה, לצורך כל דין, כאילו נתנה אותה ועדת הבחירות, ובית המשפט העליון אישר אותה. לפיכך חלה על הענין מכוח הוראת סעיף 64(א) לחוק הבחירות – הוראת סעיף 63(ג) לחוק הבחירות, המצווה על הוועדה **למחוק** את המועמד מרשימת המועמדים.

24. אדן נוסף, שמביא לדחיית הבקשות, הוא סד הזמנים. כפי שבא-כוח היועמ"ש ציין בדיון – המחוקק קבע בדקדקנות את לוחות הזמנים שבהם אמורה ועדת הבחירות לדון ברשימות המועמדים ולאשר אותן, וקבע במפורש כי על הוועדה לסיים את מלאכת האישור לא יאוחר מהיום ה-30 שלפני יום הבחירות (לפי סעיף 63 לחוק הבחירות). פסקי הדין של בית המשפט העליון בערעורים על החלטות בענייני רשימות מועמדים אמורים להימסר לוועדה לא יאוחר מהיום ה-23 שלפני יום הבחירות (לפי סעיף 64 לחוק הבחירות).

בתום הליכים אלה – קובע סעיף 65 לחוק הבחירות כך:

"הועדה המרכזית תפרסם ברשומות, לא יאוחר מהיום ה-9 שלפני יום הבחירות, את רשימת המועמדים, כפי שאישרה היא, או כפי שהחליט בית המשפט העליון לפי סעיף 64; הפרסום יציין כינוי ואות של כל רשימה." (ההדגשות אינן במקור – ח"ח).

הנה כי כן, אף טענת המבקשים לפיה רשימות המועמדים טרם פורסמו ברשומות, ולכן ניתן כביכול לערוך ברשימתם את השינוי המבוקש על ידם – איננה מבוססת. סעיף 65 לחוק הבחירות מלמדנו כי פרסום רשימות המועמדים אמור להביא לידיעת הציבור את רשימות המועמדים, כפי שאושרו על ידי ועדת הבחירות (לפי סעיף 63 לחוק הבחירות), או על פי השינויים שהחליט להכניס ברשימות בית המשפט העליון (לפי סעיף 64 לחוק הבחירות). **מכאן שכל שינוי אחר ברשימת המועמדים שאושרה (שאינו התפטרות של מועמד לפי סעיף 87 לחוק הבחירות) – אסור.**

25. זאת ועוד – אחרת. לסדר המועמדים ברשימת המועמדים יש גם משמעות חוקתית על-חוקית. סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת קובע כדלקמן:

”נתפנתה משרתו של חבר הכנסת, יבוא במקומו – **מתוך רשימת המועמדים שכללה את שמו** – המועמד ששמו נקוב ראשון אחרי שמו של אחרון הנבחרים” (ההדגשה שלי – ח”מ).

משקבע המכוון נפקות חוקתית לסדר המועמדים ברשימת המועמדים, הרי שכל שינוי בסדר זה טעון הסדרה בחקיקה מפורשת. בהקשר זה יש לשים אל לב כי התפנות המשרה של חבר הכנסת מכניסה במקומו לכנסת את הבא אחריו ברשימה ולא דווקא את הבא אחריו מהמפלגה שהוא משתייך אליה, ככל שזו התכנסה ברשימה שיש בה **שיתוף מפלגות** על פי סעיף 57(ב) לחוק הבחירות. הנה כי כן יש יתרונות וחסרונות בהגשת **רשימה משותפת**, והבקשות שבפני מכוונות ליתן תוקף רק למעלות שבכלי זה תוך התעלמות מהמגרעות שבו. תוצאה זו איננה אפשרית בדין הקיים.

26. יתר על כן – ככל שאחד המבקשים רצה בשינוי סדר רשימת המועמדים, אגב החלטת בית המשפט העליון בערעורים, היה עליו לטעון זאת בפני ערכאת הערעור בעת הדיון (ולו לחלופין), כדי שמלוא הסעדים שיגזרו מהחלטת בית המשפט העליון יבוררו שם. הדברים נכונים במיוחד בשים לב לעובדה שבמצוות המחוקק ההחלטה של בית המשפט העליון בנושא היא **סופית** (ראו סעיף 63(ב) לחוק הבחירות). המבקשים לא עשו כן בדיון שהתקיים בפני בית המשפט העליון מסיבות טקטיות, או עקב טעות (כדברי בא-כוח המבקשים כאן בדיון), ולכן בנסיבות אלו הימנעות זו, תהיה סיבתה אשר תהיה, רובצת לפתחם ואין להם להלין אלא על עצמם.

27. המבקשים ביקשו בנוסף להקיש מפסק הדין בבג”ץ 7396/18 מפלגת העבודה הישראלית נ’ מנהל הבחירות בעיר חיפה (פסק דין מתאריך 22.10.2018; נימוקים מתאריך 03.02.2019) (להלן: עניין קליש-דותם) – לגבי היכולת לערוך שינויים בענייני בחירות לאחר המועדים הקובעים האחרונים. דומני שגם פסק דין זה אינו מסייע בידי המבקשים, משני טעמים עיקריים:

ראשית, חברי, השופט נ’ הנדל קבע בעניין קליש-דותם כך: “עוד יש להדגיש כי כל האמור כאן מכוון לבחירות לרשויות המקומיות, בהתאם לקבוע בחוק הבחירות העוסק ברשויות המקומיות, ואין להקיש מכאן בהכרח לעניין הבחירות לכנסת, הנשלטות על ידי דברי חקיקה אחרים” (שם, בפיסקה 10; ההדגשה שלי – ח”מ).

שנית, ולגופם של דברים – בעניין קליש-דותם דן בית המשפט בטעות של מנהל הבחירות בעיר חיפה ביישום הדין, וקבע כי נפלו פגמים מהותיים בפעולת מנהל הבחירות, וריפויים של פגמים אלה הוא שהצדיק את הסעד שהתבקש שם, אף לאחר המועדים הקובעים שבדין. במקרה דנן, ועדת הבחירות פעלה במכלול לפי סמכויותיה שבדין, ובית המשפט העליון לא קבע כי היא

עמוד 9 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015

טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא”ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

חרגה מסמכותה, אלא כי בן-אדי מנוע מלהתמודד. בנסיבות אלה – לא נפל פגם מאיין בפעולות הוועדה, ולכן לא קמה כאן סמכות הריפוי.

28. לבסוף אציין כי לשיטתי, אף אם היה ניתן לשנות את סדר המתמודדים (מה שאיננו אפשרי כאמור לפי הדין הקיים) – לא היה די בהצהרתם של באי-כוח רשימת המועמדים, או של מי מהמבקשים כי שאר המתמודדים נתנו הסכמתם למבוקש, אלא שהיה צורך להביא, למצער, הסכמות כתובות **מכל** אלו שעלולים היו להיפגע מהשינוי, ואף יתכן שהסכמות שכאלו לא היו מספיקות, אלא שעל המסכימים היה להתייזב בוועדה ולאשר שעשו כן מרצונם הטוב והחופשי (השוו: סעיף 87 לחוק הבחירות). כל זה **לא** נעשה כאן, והודעתו של בא-כוח המבקשים בדיון כי הוא נכון לנסות ולזמן את כל מי שעלול להיפגע – למסור בפני את הסכמתו באותו היום, או למחרת (חג הפורים בירושלים) – שוב היה בה משום התעלמות מהמועדים הנוקשים החלים בדיני בחירות. זה המקום להעיר כי הדרך היחידה שעדיין נותרה על פי הדין הקיים כדי להשיג את התוצאה המבוקשת טרם הבחירות, היא על דרך של התפטרות המועמדים שקודמים לבן-גביר וטרלאוף על פי סעיף 87 לחוק הבחירות (והמבקשים אף צפו אפשרויות נוספות בהסכם שחתמו ביניהם (ראו פסקה 4 שלעיל), שעשויות להיכנס לתוקף ככל שיעלה בידי הרשימה להיבחר לכנסת ונציגיה יהיו בקואליציה).

29. לבסוף אציין כי אין לפרש את כל האמור לעיל – כשולל את האפשרות שהמחוקק יבחן **בעתיד** אם ראוי לקבוע הסדר אחר, או חלופי בנושא, אך משזה הדין החל כיום – אינני יכול להידרש למבוקש במסגרת המערך הנורמטיבי הקיים.

10 דבר

30. נוכח כל האמור לעיל – לא מצאתי כל סמכות בידי ועדת הבחירות, או בידי, כדי להידרש לבקשות, ולכן הן נדחות.

ניתנה היום י"ז באדר ב' התשע"ט (24.03.2019).

חנן מלצר

המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-21

עמוד 10 מתוך 10

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il